

ἀπὸ τσιφτσής, μὰ τί νὰ σοῦ εἰπῶ. Σὰν ἔρχετ' ὁ θέρος ὀμπρίζ' ἡ καρδιά μου σὰν τὸ Μάτι τοῦ Καραδερὲ!...

Καὶ τὰ λόγια του μὲ ἐφκνέγωναν ὅτι ὁ γέροντας ἐκλαίγει.

*

Εἵμεθα τότε εἰς τὴν Λάρισα, δίπλα εἰς τὸ νταλιάνι τοῦ ποταμοῦ ὅπου ἔχουν φυλάχτρα τῶν ψαριῶν. Τ' ἄλογα ἄρχισαν νὰ πατοῦν εἰς τὰ καλδερήμια καὶ μὲ τὸν ξερό κτύπο τους ἐκοβαν κἄπως τὴν νεκρική σιγὴ τῆς πόλεως. Ξέμαρκα, ὀπίσω ἀπὸ τῆς ἐλθῆς, ἐλαμπαν πολλὰ φῶτα καὶ ἤρχοντο εἰς τ' αὐτιά μας τὰ γέλοια καὶ οἱ φωνές τῶν γυναικῶν, τοῦ σαντουριῶ καὶ τῆς λατέρνας οἱ ἤχοι καὶ τραγοῦδια ποῦ θὰ ἐβγαίναν βέβαια ἀπὸ βαγισμένα λαρυγγία. Εἰς τὰ Παρὰ πῆνεια ἐγλύνοντο ἀδιάκοπα.

— Πάρτε, διαβόλοι, βάγια!... ἔκραζεν ἐξάφνα τρᾶνῶς ὁ κερατζής. Κ' ἔδωκε μία μούντζα ἐκεῖθε, μ' ἔφρασαν ἀηδίνες καὶ μίσους.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

Ἐν τῷ δοθέντι γεύματι ὑπὸ τοῦ Συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἐλληνικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ, ἐπὶ τῇ συμπληρωθείσῃ εἰκοσιπενταετηρίδι αὐτοῦ, ὁ Ἑρνεστος 'Ρενάν προεδρεύων τῆς ὁμηγύρεως, ἀπήγγειλε τὸν κάτωθι λόγον.

ΠΡΟΠΟΣΙΣ 'ΡΕΝΑΝ

Ἡθελήσατε, Κύριοι, διὰ φαινης ἡλιακῆς ἀκτίνος νὰ φωτίσητε τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου μου. Ἀγαπῶ πολὺ τὰ συμπόσια, τὸ ὁμολογῶ, τὰ συμπόσια ἐκεῖνα, ἐν οἷς ἐπικρατεῖ, ὅπως ἐν τῷ ὑμετέρῳ, ἡ συμπάθεια καὶ ἡ ἐγκάρδιος φιλία, ἐλλείπει δὲ παντελῶς ἡ πολιτικὴ. Πιθανῶς ἡ σήμερον θὰ εἴνε ἡ τελευταία ἡμέρα καθ' ἣν προεδρεύω τοιαύτης ἐορτῆς· πρὸ μίᾶς ἔτι ὥρας (τοσαῦτα εἴνε αἱ πολιορκουσαί με ἀδυναμίαι) δὲν ἐγνώριζον ἂν θὰ δυνηθῶ νὰ παρευρεθῶ εἰς τὴν ὑμέτεραν ὁμηγύριν. Ἀλλ' εὐλογητὸς ὁ Θεός! ἰδοὺ ἐγὼ ἐν ἱκανῇ ἀκμῇ ἐν μέσῳ ὑμῶν.

Ἡ ἐορτὴ αὕτη εἴνε λίαν χαρμόσυνος, Κύριοι, καὶ ἐν πλήρει τῷ δικαίῳ πανηγυρίζετε αὐτήν. Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1867 ὁμᾶς θιασῶτων τῆς Ἑλλάδος, ὧν τινες ἐπιζῶσιν ἔτι, ἔθετο τὰ θεμέλια τοῦ Συλλόγου τούτου, προορισμὸν ἔχοντος τὴν παρ' ἡμῖν διατήρησιν καὶ ἐνθάρρυνσιν τοῦ ἔρωτος τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων. Ενθαρρύνειν τὰς ἐλληνικὰς σπουδὰς. Ἄ! ὥραϊον πρόγραμμα. Ἡμεῖς οἱ ἄλλοι, ἐρευνηταὶ θεμάτων ἐξωτικῶν, καλλιεργοῦμεν τὰς ἐσχατίας, τὰς ἀποικίας, ἀλλ' ὑμεῖς, ὑμεῖς κατοικεῖτε αὐτὴν τὴν γῆν τῆς πατρίδος Ἑλλάδος, ἐν αὐτῇ ἐπήξατε τὴν σκηνὴν σας, ἐξ ἧς διευθύνετε τὰς ἀνασκαφὰς σας ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἐδάφους, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ὑ-

ψοῦται ἡ ἡμετέρα Ἀκρόπολις, τὸ πάγκοινον ἡμῶν θρησκευτικὸν λίκνον.

Ἐν τῇ καθ' ὅλου ἱστορίᾳ ἀναγράφεται ἐν θαῦμα (ὀνομάζω δὲ θαῦμα ὁ,τι ἀπαξ μόνον συνέβη). ἡ ἀρχαία Ἑλλάς. Ναί· πεντακόσια ἔτη περίπου πρὸ Χριστοῦ ἐδημιουργήθη ἐν τῇ ἀνθρωπότητι τύπος πολιτισμοῦ, τοσοῦτο τέλειος καὶ πλήρης, ὥστε ἡμαύρωσε πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ παραχθέντας. Ἐξ αὐτοῦ ἀνεπήδησεν ὁ λόγος, καὶ ἡ ἐλευθερία, ὁ δὲ πολίτης, ὁ ἐλεύθερος ἄνθρωπος, ἐνεφανίσθη δρῶν ἐν ταῖς ἀνθρωπίναις πράξεσιν. Ἡ εὐγένεια τοῦ νέου τούτου ἀνθρώπου, τὸ ἐν ἀπλότητι ἀξίωματικόν του ἡθος ἐπεβλήθησαν εἰς πᾶν ὅ,τι τῶς εἶχεν ἀναφανῆ βασιλικὸν καὶ ἐξοχόν. Ἡ ἡθικὴ θεμελιωθείσα ἐπὶ τῆς λογικῆς, ἐδραιώθη ἐν τῇ αἰωνίᾳ αὐτῆς ἀληθείᾳ, ἀμιγῆς ὑπερφυσικῶν πλασματῶν. Ἡ ἀλήθεια περὶ τῆς θεότητος καὶ περὶ τῆς φύσεως ἀπεκαλύφθη σχεδὸν εἰπεῖν, ὁ δὲ ἄνθρωπος, ἀπαλλαγείς τοῦ ἀνοήτου τρόμου τῶν παιδικῶν του χρόνων, γαληναιῶς προσέβλεψεν εἰς τὸν προορισμὸν του. Ἡ ἐπιστήμη, ὁ ἐστι, ἡ ἀληθὴς φιλοσοφία παρήχθη, καὶ ὁ μηχανισμὸς τοῦ σύμπαντος κόσμου πρὸς στιγμὴν ἀμυδρῶς ἀνεκαλύφθη· δὲν ἐφθασαν εἰς πλήρη σύλληψιν αὐτοῦ, ἀλλ' αἱ ἀρχαὶ ἐτέθησαν. Ὁ Κοπέρνικος, ὁ Γαλιλαῖος, ὁ Νεύτων δὲν εἶχον ἢ νὰ ἐξαγάγῃσι συμπεράσματα ἐκ σειρᾶς γνωμῶν, καθ' ἃς ἡ γῆ δὲν εἶχε τὴν ἀποδιδомένην αὐτῇ θέσιν, καὶ δι' ὧν ἐφαίνετο πόρρωθεν τὸ ἄπειρον τοῦ σύμπαντος.

Καὶ ἐν τῇ τέχνῃ! ὦ, Κύριοι, ἡλικηγονιμότης! οἷος κόσμος θεῶν, οἷα ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπανάστασις! Ἡ Ἑλλάς ἐφεῦρε τὸ κάλλος, ὡς ἐφεῦρε καὶ τὸν λόγον. Οἱ λαοὶ μὲν τῆς Ἀνατολῆς κατεσκέυαζον ἀγάλματα πρὸ τῶν Ἑλλήνων, τμήμα δὲ τι αὐτῆς εὔρε καὶ τρόπον ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῆς ἀδιαλείπτου παρεμβάσεως τῶν θεῶν, ἀλλ' ἡ Ἑλλάς μόνη ἀνεκάλυψε τὴν μονιμότητα τῶν φυσικῶν νόμων, ἡ Ἑλλάς μόνη ἀνεῦρε τὸ μυστήριον τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ κανόνος, τοῦ ἰδανικοῦ. Τοῦ λοιποῦ μόνον ἐν τῇ σφόδρῃ αὐτῆς θὰ λαμβάνωνται διδάγματα· τοῦτο δ' ἐπραξεν ἡ Ῥώμη, τοῦτο ἡ Ἀναγεννήσις, τοῦτο ἐπραξεν εἰς ἐκάστην βιαίαν ὑποτροπίαν βαρβαρότητος οἱ ἐργάται τῶν Ἀναγεννήσεων.

Τὴν κρίσιμον ταύτην ἱστορικὴν περίοδον τῆς ἀνθρωπότητος μελετᾶτε ἤδη, Κύριοι. Πόσον ὠραῖον εἴνε τὸ ἔργον σας! Εἰς αὐτὰ τὰ συγγράμματα, ἅτινα διατρέχετε, εὐρίσκετε ἀναγεγραμμένην τὴν ἐλληνικὴν λέξιν τὸ καλόν, ἥτις ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν τῆς ζωῆς, κυρίως δὲ τὴν σύνθετον «καλὸν κἀγαθόν». Θαυμάσια ὀνόματα! Τοῦ λοιποῦ ἡ ἀρχὴ τῆς εὐγενείας θὰ ἀπορρέῃ ἐκ τῶν πράξεων τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ ἀληθές, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ καλὸν εἴνε οἱ θεοὶ πόλοι, οἵτινες θὰ μᾶς ἔλκωσι. Σκέψιν μελαγχολικὴν, σκέψιν θλιβεράν,

δῆλα δὴ ἐγωϊστικὴν, οὐδέποτε συνέλαβεν ἡ Ἑλλάς· ἐς αἰεὶ ἔβαινε πρὸς τὰ πρόσω, αἰσθανομένη ὅτι ὁ κόσμος εἶχεν ἀνάγκη αὐτῆς, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ διαπλάσῃ, ὑπάρχουσα, τὴν ὑφίστην τῆς ἀνθρωπότητος συνείδησιν.

Τὸ χαρακτηριστικὸν ἰδίως τὸν Ἕλληνα εἶνε ἡ πίστις πρὸς τὴν δόξαν, ἡ πεποιθήσις ἐπὶ τὸ μέλλον. Καὶ ἡ δόξα δὲ αὕτη εἶνε ἐφευρέσεις ἐλληνικῆς. Ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου βραχύς, ἀλλ' ἡ μνήμη αἰωνία· ἐν τῇ μνήμῃ δὲ ταύτῃ ἐγκεῖται ἡ πραγματικὴ ζωὴ. Τὸ μέγα διαφέρον τοῦ ἀνθρώπου εἶνε τί θὰ εἰπωσιν περὶ αὐτοῦ μετὰ θάνατον· ἡ παρούσα ζωὴ ὑπόκειται εἰς τὴν πέραν τοῦ τάφου· δι' ὃ καὶ ἡ χάριν τῆς ἀτομικῆς ὑπολήψεως θυσία εἶνε πρᾶξις συνετή. Διὰ τῶν σκέψεων τούτων ὁ Ἕλλην ἐδημιούργησεν ἡθικὴν ἀξίαν ἀπαράμιλλον, ἧς εἶνε ὁ μόνος διδάσκαλος· αἱ ἀλλόκοτοι δὲ αὐταὶ σκέψεις ἔχουσι τοῦτο τὸ παράδοξον ὅτι εἶνε προϊόν ἀληθείας. Ἡ Ἑλλάς ἐφευρούσα τὴν ἱστορίαν, ἐφεύρε τὸ κριτήριον τοῦ κόσμου, καὶ ἐν τῷ κριτηρίῳ τούτῳ ἡ ἀπόφασις αὐτῆς μένει ἀνέκκλητος. Ἡ λήθη, δηλαδὴ τὸ μὴ δέν, ἐπεκάλυψε πάντα, περὶ τοῦ ὁποίου ἡ Ἑλλάς δὲν ὠμίλησεν, ἡ δόξα δέ, δῆλα δὴ ἡ ζωὴ, ἐκείνον τοῦ ὁποίου ἐμνήσθη. Ὅπως στήσωσιν ἐν Ἀθήναις ἀνδριάντας αὐτῶν, οἱ βασιλεῖς ὑπερεθεματίζουν εἰς τὰς προσφορὰς τῆς κολακείας καὶ τῆς ἀγαθοεργίας· ὥστε ἐν ἐλλείψει τῆς ἀθανασίας, τὴν ὁποίαν οἱ θεοί, ὡς φαίνεται ἐπεφύλασσον δι' ἑαυτοὺς, ἐνυπῆρχεν ἐν τῷ νῷ αὐτῶν, περὶ τοὺς ὁποίους τὰ πάντα παροδικά, ἡ σκέψις ἀποκτήματός τινος πολυτιμοτέρου τῆς ἐφημέρου δόξης. Καθιερώθη λοιπὸν ἐν τῷ πυκνῷ ὄχλῳ τῆς ἀνθρωπότητος ἡ διάκρισις τῶν ἐκλεκτῶν καὶ ὁ βίος ἀπέκτησε νέον κίνητρον ἐν τῇ ἀναζητήσει τῆς ἐκτιμήσεως τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς πραγματώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ.

Τοιοιούτῳ διεπλάσθη ὥρατος φαινὸς κύκλος ἐξ οὗ ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ προσλαμβάνει θέλητρον καὶ ἀξίαν. Αἱ πράξεις ἐνέχουσιν ἰδανικὴν ἀξίαν, ἀλλ' ἀπαιτοῦνται καὶ δικαστὰ ἁρμόδιοι ἵνα ἐκτιμήσωσι τὴν ἐν αὐτοῖς καλὸν κάγαθόν. Ἡ ἀπόλαυσις τῆς ἐκτιμήσεως χορεῖας ἐκλεκτῶν, ὑπῆρξεν ἡ βᾶσις τῶν ὑψηλῶν χαρακτήρων ἐν τῷ ῥωμαϊκῷ κόσμῳ, καὶ παρ' ἡμῖν. Ὁ Κικέρων, αὐτὸς ὁ βαθὺς γνώστης τῆς Ἑλλάδος, κατενόησεν ὡς βίου ἐντέλειαν τὸ «ζῆν ἐν τούτῳ τῷ φωτί». Εἶχε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ἐν ἡμέραις δυσπραγίας, ἀς διῆλθε, φάρον ἀληθείας, τὸ καλόν.

Εὐχαριστῶ ὑμῖν, Κύριοι, διότι συνετελέσατε διὰ τῶν ἀναμνήσεων τούτων, νὰ ἀναπνεύσω πρὸς στιγμὴν τὸν καθαρὸν ἀέρα ἄλλου κόσμου, νὰ λησμονήσω ἐν τοῖς λογισμοῖς τούτοις τὰς θλίψεις μου, καὶ νὰ εὕρω παρηγορίαν τοῦ γήρατός μου. Θὰ εὐτυχῶ νὰ ἐπανιδῶ ἄρά γε τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν· Ἀμφιβάλλω. Δὲν τὸ ἐπιτίζω.

Πιστεύω ὅτι αἱ βαρεῖαι ὀμίχλαι τοῦ Βορρᾶ θὰ εἶνε ὁ τελευταῖος ὀρίζων, ὃν θὰ ζητήσωσιν οἱ ὀφθαλμοί μου. Ἀλλ' εἰς ὑμᾶς ὀφείλω τὸ στιγμιαῖον τοῦτο λαμπρὸν ὄνειρον. Εὐχαριστῶ ἐπὶ τῇ ἐσπερίδι ταύτῃ! Εὐχαριστῶ ἐπὶ τῇ χαρᾷ, ἣν ἡσθάνθη ἐπ' ὀλίγας ὥρας ἀναστραφεῖς μετ' ἀλλήλων Ἑλλήνων. Προτείνω ὑμῖν νὰ πίνωμεν ἐν ἀρχῇ, ἐὰν θέλετε, ὑπὲρ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, τῶν ἀπαράμιλλων τούτων διδασκάλων παντός ὅ,τι ὑπάρχει εὐγενὲς καὶ μέγα, ἔπειτα ὑπὲρ τῶν ἐπιφανῶν ξένων, οἵτινες ἠυδόκησαν νὰ παρακαίσωσιν εἰς τὸ συμπόσιόν μας, ἔπειτα ὑπὲρ τῶν ἰδρυτῶν, τῶν πλείστων σχεδὸν ἤδη τεθνεώτων, τοῦ Συλλόγου, οἵτινες πρὸ 25 ἐτῶν συνέλαβον καλὴν κάγαθὴν ἐπίνοιαν.

Ε Δ Ω Κ' Ε Κ Ε Ι

Ἄοις γοιτεύων

Ἀμερικανικὴ ἐφημερίς διηγεῖται τὸ ἑξῆς: Ἀγρονόμος τις κατοικῶν ἐγγὺς τῆς Κλαριώνας, ἐν Πενσυλβανίᾳ, ὁδοπορῶν ἐν ἀνοικτῷ πεδίῳ, κατεδιώχθη ὑπὸ φοβεροῦ ὄψεως δέκα ποδῶν μήκους. Τὸ ἐρπετὸν ἔκοψε τὸν δρόμον τοῦ ὁδοπόρου, καὶ τὸν ἔβλεπεν ἀτενῶς κατὰ πρόσωπον, ὡς νὰ ἐζήτηι νὰ τὸν μαγνητίσῃ. Αἰσθανθεὶς ἀμέσως τὴν ἀρχὴν τῆς γοητείας ὁ χωρικός, ἀπέσεισε μετὰ κόπου τὴν νάρκην, καὶ πλήξας τὸν ὄφιν μετὰ τὴν μακρὰν μάχαιράν του, τὸν κατεκερμάτισεν, ἀλλ' εὐθὺς εἶτα, ἀπὸ τὴν φρίκην καὶ τὴν δεινοπαθειάν του, λιποθυμήσας ἔπεσε χαμαί. Ἡ κεφαλὴ τοῦ ὄψεως, καὶ μέρος τοῦ σώματος, ἔκειντο πλησίον του, τὸ δὲ ἔδρημα τοῦ τέρατος ἦτο κατὰμαυρον. Ὁ ἰδιάζων σχηματισμὸς τῶν ὀφθαλμῶν τὸν ἔκαμε νὰ τοὺς ἐξετάσῃ ἐγγύθεν, καὶ τότε, μόλις ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ τὰ ὄμματά του, βλέπων πλήρη ἀναπαράστασιν τοῦ προσώπου τοῦ ἀποτυπωμένην, ὡς ἐν φωτογραφίᾳ, εἰς τὸ κέντρον τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ὄψεως. Μετέφερε τὸν ὄφιν εἰς τὴν πόλιν, ὅπου ἐφωτογραφήθη καὶ διετηρήθη ἐν οἶνοπνεύματι. Ἡ φωτογραφία δεικνύει τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ὄψεως μετὰ τοῦ προσώπου τοῦ ἀγρονόμου ἐναργεστάτα παρισταμένον εἰς τὸ κέντρον τοῦ ὀφθαλμοῦ.

Πόδα ἐφημερίδες ἐκδίδονται εἰς τὸν κόσμον

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν τῶν δημοσιευμένων εἰς ὅλας τὰς χώρας ὑπολογίζεται εἰς 41 χιλιάδας, ἐξ ὧν αἱ 24 χιλιάδες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κατὰ λόγον ἴσταται ἡ Γερμανία, ἥτις ἔχει 5 χιλ. ἐφημερίδας, εἶτα ἔρχεται ἡ Γαλλία, μετὰ 4,100, τρίτη ἡ Ἀγγλία, 4000, τετάρτη ἡ Αὐστρία καὶ Οὐγγαρία, 3,500, εἶτα ἡ Ἰταλία, 1,400, κατόπιν ἡ Ἰσπανία, 850, ἡ Ῥωσσία, 800, ἡ Ἑλβετία, 450, τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ὀλλανδία, ἀνὰ 300 ἐφημερίδας, καὶ αἱ λοιπαὶ δημοσιεύονται ἐν Πορτογαλίᾳ, ἐν ταῖς Σκανδιναυϊκαῖς καὶ Βαλκανικαῖς χώραις. Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι ἔχουσι 13,900 ἐφημερίδας, ὁ Καναδὰς 700, καὶ ἡ Αὐστραλία ἄλλας 700. Ὁ λαὸς ἄρα τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν ἀναγινώσκει καὶ συντηρεῖ σχεδὸν τόσας ἐφημερίδας, ὅσας ἔχουσιν ὅμοι Ἀγγλία, Γαλλία, Γερμανία καὶ Ῥωσσία.